

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ
ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2009

ΕΛΛΑΔΑ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2009

1. Αριθμός σπουδαστών και γλώσσα εκπαίδευσης

Με την έναρξη του 2007/08 σχολικού έτους, 1 074 031 μαθητές ήταν εγγεγραμμένοι στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Γενικότερα, το 2008 ο πληθυσμός της χώρας ηλικίας από 0 έως 29 ετών ανέρχόταν σε 3 675 596 και αποτελούσε το 33% του συνολικού πληθυσμού της χώρας.

Η γλώσσα εκπαίδευσης είναι η ελληνική.

2. Διοικητική εποπτεία και βαθμός κρατικής επιχορήγησης

Το σχολικό έτος 2007/08 το 94% των μαθητών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ήταν εγγεγραμμένοι σε δημόσια σχολεία. Τα ιδιωτικά σχολεία Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης αναγνωρίζονται ως ισότιμα των αντιστοιχών δημοσίων, τελούν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και είναι πλήρως αυτοχρηματοδοτούμενα. Δεν υπάρχουν μη κρατικά ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Η διοίκηση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος είναι δομημένη ιεραρχικά. Το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ) σχεδιάζει και είναι υπεύθυνο για την εφαρμογή της νομοθεσίας, ασκεί διοίκηση συντονίζει και έχει την υψηλή εποπτεία των αποκεντρωμένων υπηρεσιών και φορέων (όπως το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, κ.ά.), διαχειρίζεται τον προϋπολογισμό, εγκρίνει τα προγράμματα σπουδών της Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης και διορίζει το εκπαιδευτικό προσωπικό. Στην αμέσως επόμενη βαθμίδα της διοικητικής δομής, οι 13 Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης – που υπάγονται στον Υπουργό Παιδείας – ασκούν διοίκηση, έλεγχο και εποπτεία στις υπόλοιπες αποκεντρωμένες υπηρεσίες, καθώς και συντονίζουν το έργο των Σχολικών Συμβούλων. Γενικότερα, διαχειρίζονται την εκπαιδευτική πολιτική και συνδέουν τις περιφερειακές υπηρεσίες με τις αντίστοιχες κεντρικές υπηρεσίες και οργανισμούς. Οι Διευθύνσεις (σε κάθε νομαρχία ή νομαρχιακό διαμέρισμα) και τα κατά τόπους Γραφεία Εκπαίδευσης ασκούν διοίκηση, εποπτεύουν τη λειτουργία των σχολικών μονάδων και συντονίζουν και διευκολύνουν τη συνεργασία μεταξύ των σχολείων. Οι Διευθυντές των σχολικών μονάδων είναι διοικητικά και επιστημονικά-παιδαγωγικά υπεύθυνοι για το χώρο αυτό. Συντονίζουν και καθοδηγούν τους εκπαιδευτικούς στο έργο τους, φροντίζοντας και για την επιμόρφωσή τους. Οι Σύλλογοι των Διδασκόντων είναι υπεύθυνοι για την εφαρμογή του προγράμματος, τη φοίτηση και την πειθαρχία των μαθητών. Οι Σχολικές Επιτροπές, στις οποίες συμμετέχουν εκπρόσωποι γονέων και τοπικών φορέων, είναι υπεύθυνοι διαχείρισης του προϋπολογισμού για θέρμανση, φωτισμό, καθώς και επισκευές ή εξοπλισμό του σχολείου.

Οι κατά τόπους Διευθύνσεις και Γραφεία Εκπαίδευσης έχουν τη γενική ευθύνη του ελέγχου της λειτουργίας των σχολικών μονάδων της περιοχής τους. Σύμφωνα με τον τελευταίο νόμο, προβλέπεται η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου της σχολικής μονάδας να υλοποιείται σε τοπικό επίπεδο: ο Σύλλογος των Διδασκόντων θα συντάσσει έκθεση αυτοαξιολόγησης ενώ περιφερειακά κέντρα αποτιμούν το εκπαιδευτικό έργο των σχολείων της περιοχής τους και οι εκθέσεις αυτές θα επεξεργάζονται σε εθνικό επίπεδο από το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας.

Τα ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης χρηματοδοτούνται από το κράτος. Είναι αυτοδιοικούμενα και τελούν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

3. Προσχολική εκπαίδευση

Παιδιά ηλικίας 4 και 5 ετών μπορούν να εγγραφούν σε «Νηπιαγωγεία», δημόσια ή ιδιωτικά. Η φοίτηση στο Νηπιαγωγείο είναι υποχρεωτική για παιδιά 5 ετών και προαιρετική για παιδιά 4 ετών. Η φοίτηση στα δημόσια Νηπιαγωγεία είναι δωρεάν, ενώ στα ιδιωτικά Νηπιαγωγεία καταβάλλονται διδάκτρα.

Οι μαθητές εγγράφονται σε δημόσια Νηπιαγωγεία με βάση τον τόπο κατοικίας τους.

Διοικητικά τα Νηπιαγωγεία αποτελούν μέρος της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Ακολουθούν πρόγραμμα σπουδών που εκπονείται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Ο αριθμός των μαθητών ανά νηπιαγωγό ορίζεται έως 25 νήπια. Η διάρκεια του έτους για τους μαθητές είναι 9 μήνες (11 Σεπτεμβρίου έως 15 Ιουνίου) και τις καθημερινές από 8:15 π.μ. έως 12:15 μ.μ., ενώ στα ολοήμερα νηπιαγωγεία ο χρόνος παραμονής των παιδιών είναι από τις 7:00 έως τις 16:00.

Για τις ηλικίες των 4 ετών και κάτω παρέχεται προσχολική αγωγή σε δημοτικούς και ιδιωτικούς παιδικούς σταθμούς, καθώς και σε βρεφονηπιακούς σταθμούς (από 6 μηνών). Η φοίτηση για τις ηλικίες αυτές είναι προαιρετική. Οι Δημοτικοί – και Κοινοτικοί – Παιδικοί Σταθμοί ανήκουν στην αρμοδιότητα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η εγγραφή σε Δημοτικούς Παιδικούς Σταθμούς γίνεται με βάση τον τόπο κατοικίας και για την φοίτηση οι γονείς καταβάλλουν μικρό χρηματικό ποσό. Υπάρχει η δυνατότητα δωρεάν φοίτησης για ορισμένες κατηγορίες οικογενειών.

Το σχολικό έτος 2007/08, ο αριθμός των μαθητών που φοίτησαν σε δημόσια Νηπιαγωγεία ήταν 143 770 και ο αντίστοιχος σε ιδιωτικά 5 342. Επίσης το 37 % του συνόλου των μαθητών των Νηπιαγωγείων ήταν ηλικίας 4 ετών και το 63 % ήταν 5 ετών.

4. Υποχρεωτική εκπαίδευση

(i) Βαθμίδες

Νηπιαγωγείο (Προσχολική Εκπαίδευση)	5 – 6 ετών
Δημοτικό σχολείο (Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση)	6 – 12 ετών
Γυμνάσιο (α΄ κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης)	12 – 15 ετών

Η υποχρεωτική εκπαίδευση είναι δεκαετής και καλύπτει τις ηλικίες από 5 έως 15 ετών.

(ii) Προϋποθέσεις εισαγωγής

Στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση μοναδικό κριτήριο εγγραφής αποτελεί ο τόπος κατοικίας του μαθητή, καθώς και για την εγγραφή στη Δευτεροβάθμια με προϋπόθεση ότι έχουν αποκτήσει το Απολυτήριο του Δημοτικού Σχολείου. Η δημόσια εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι δωρεάν σε όλες τις βαθμίδες και όλα τα έξοδα επιβαρύνουν τον κρατικό προϋπολογισμό. Στην ιδιωτική εκπαίδευση

καταβάλλονται δίδακτρα. Λειτουργούν επίσης τριετή Εσπερινά Γυμνάσια στα οποία εγγράφονται εργαζόμενοι μαθητές από την ηλικία των 14 ετών.

(iii) Διάρκεια σχολικής ημέρας / εβδομάδας / έτους

Το διδακτικό έτος διαρκεί 175 ημέρες και η διδασκαλία μαθημάτων την περίοδο από 11 Σεπτεμβρίου έως 15 Ιουνίου για το Δημοτικό και 31 Μαΐου για το Γυμνάσιο. Τα σχολεία λειτουργούν 5 ημέρες την εβδομάδα, 35 εβδομάδες το χρόνο. Οι ώρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα κυμαίνονται μεταξύ 23 και 35 και αυξάνουν ανάλογα με την ηλικία των μαθητών. Η διδακτική ώρα διαρκεί 40 με 50 λεπτά. Ο αριθμός ωρών διδασκαλίας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, για τα 2 πρώτα χρόνια είναι 25 ώρες την εβδομάδα και 30 για τα τέσσερα τελευταία έτη. Ο αριθμός ωρών διδασκαλίας στον α΄ κύκλο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι 35 ώρες την εβδομάδα για το τριετές Γυμνάσιο.

(iv) Αριθμός μαθητών και οργάνωση τάξης

Σύμφωνα με διάταγμα του ΥΠΕΠΘ, ο αριθμός μαθητών ανά τάξη στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση δεν πρέπει να υπερβαίνει τους 25. Ο κύκλος σπουδών είναι διάρκειας έξι ετών και οι μαθητές εγγράφονται ανάλογα με την ηλικία τους. Στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση ο αριθμός μαθητών ανά τμήμα δεν πρέπει να υπερβαίνει τους 30.

Στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση ένας εκπαιδευτικός διδάσκει όλα τα μαθήματα εκτός της φυσικής αγωγής, της μουσικής και των ξένων γλωσσών τα οποία διδάσκονται από εκπαιδευτικούς αντίστοιχης ειδικότητας. Στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση όλα τα μαθήματα διδάσκονται από εκπαιδευτικούς αντίστοιχης ειδικότητας.

(v) Έλεγχος και περιεχόμενο προγραμμάτων σπουδών

Τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης καταρτίζονται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και εγκρίνονται από το Υπουργείο Παιδείας. Ειδικότερα, εφαρμόζεται διαθεματική προσέγγιση στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση με βάση το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.). Τα υποχρεωτικά μαθήματα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι θρησκευτικά, νεοελληνική γλώσσα, μαθηματικά, ιστορία, μελέτη περιβάλλοντος, γεωγραφία, φυσικά, κοινωνική και πολιτική αγωγή, αισθητική αγωγή (μουσική κ.ά.), δύο ξένες γλώσσες και φυσική αγωγή. Στο υποχρεωτικό ωρολόγιο πρόγραμμα εντάσσεται και ο χρόνος της Ελεύθερης Ζώνης διαθεματικών και δημιουργικών δραστηριοτήτων. Τα παραπάνω μαθήματα – εκτός της μελέτης περιβάλλοντος- είναι υποχρεωτικά και στον α΄ κύκλο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Γυμνάσιο) ενώ επιπλέον προστίθενται, ως υποχρεωτικά και τα μαθήματα των αρχαίων ελληνικών, χημείας, βιολογίας, οικιακής οικονομίας, πληροφορικής, τεχνολογίας και σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού.

Οι εκπαιδευτικοί είναι υποχρεωμένοι να ακολουθούν τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες που διαμορφώνονται στις τάξεις τους για την επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων. Από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο δίνονται στην αρχή της σχολικής χρονιάς ειδικές οδηγίες στους διδάσκοντες όσον αφορά στους σκοπούς και στις μεθοδολογικές προσεγγίσεις διδασκαλίας των μαθημάτων της ειδικότητάς τους. Τα βιβλία γράφονται με βάση τις προδιαγραφές του Δ.Ε.Π.Π.Σ. και η επιλογή / έγκριση των σχολικών εγχειριδίων γίνεται σε κεντρικό επίπεδο από το ΥΠΕΠΘ ύστερα από αξιολόγηση του υλικού και σχετική εισήγηση από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

(vi) Αξιολόγηση και πρόοδος μαθητών

Στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση η αξιολόγηση γίνεται από τον εκπαιδευτικό της τάξης και είναι συνεχής. Η αξιολόγηση είναι περιγραφική (τριμήνων και τέλους σχολικού έτους) και στις τελευταίες

τάξεις περιλαμβάνει αριθμητική και λεκτική κλίμακα. Προϋπόθεση για την προαγωγή στην επόμενη τάξη είναι η επαρκής φοίτηση. Στο τέλος κάθε σχολικής χρονιάς οι μαθητές πιστοποιούνται με τίτλο προαγωγής. Σε σπάνιες περιπτώσεις όπου κρίνεται σκόπιμη η επανάληψη της τάξης, αυτό γίνεται μόνο μετά διαδικασία εκπαιδευτικής παρέμβασης και επικοινωνίας με τους ενδιαφερόμενους. Για την εισαγωγή στον α΄ κύκλο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Γυμνάσιο) απαιτείται τίτλος αποφοίτησης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Απολυτήριο Δημοτικού).

Η αξιολόγηση στο Γυμνάσιο γίνεται καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους με ανατιθέμενες εργασίες, προφορικές και γραπτές εξετάσεις μέσα στην τάξη, καθώς και με γραπτές ανακεφαλαιωτικές εξετάσεις στο τέλος της χρονιάς. Η προαγωγή στην επόμενη τάξη βασίζεται στον βαθμό ετήσιας επίδοσης στα μαθήματα ο οποίος προκύπτει από την παραπάνω διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης. Με την ίδια διαδικασία οι μαθητές της τελευταία τάξη Γυμνασίου αξιολογούνται και αποκτούν το *Απολυτήριο Γυμνασίου* το οποίο αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την εισαγωγή στον β΄ κύκλο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Λύκειο).

5. Μη Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (β΄ κύκλος) και Μετά – Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

(i) Βαθμίδες εκπαίδευσης

β΄ κύκλος Δευτεροβάθμιας Γενικής Εκπαίδευσης: <i>Γενικό Λύκειο</i>	15 – 18 ετών
β΄ κύκλος Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης: <i>Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.)</i>	15 – 18 ετών
<i>Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.)</i>	16 – 18 ετών
Μετα-Δευτεροβάθμια, μη-Ανώτατη Εκπαίδευση <i>Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.)</i>	18 – 19 ετών

Τα λύκεια είναι τριετούς φοίτησης και υπάρχουν δύο τύποι: το *Γενικό Λύκειο* με ακαδημαϊκό προσανατολισμό και το *Επαγγελματικό Λύκειο* (ΕΠΑ.Λ.) που συνδυάζει τη γενική παιδεία με την τεχνική επαγγελματική γνώση. Τα απολυτήρια των Γενικών και των Επαγγελματικών Λυκείων είναι ισότιμα και δίνουν το δικαίωμα πρόσβασης στην Ανώτατη Εκπαίδευση. Το σχολικό έτος 2007/08, το ποσοστό των μαθητών της Α΄ τάξης και Β' Λυκείου που φοιτούσαν στα ΕΠΑ.Λ. ήταν 23 % και στα Γενικά Λύκεια 77 %. Υπάρχουν επίσης *Εσπερινά Γενικά Λύκεια* και *Εσπερινά Επαγγελματικά Λύκεια* τετραετούς φοίτησης στα οποία ήταν εγγεγραμμένοι το σχολικό έτος 2007/08 το 5% του συνόλου των μαθητών Λυκείου.

Οι *Σχολές Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης* (ΕΠΑ.Σ.) είναι διετούς φοίτησης οργανωμένες σε τμήματα ειδικότητας – με δυνατότητα επιμήκυνσης έως ένα έτος ακόμη εφόσον περιλαμβάνεται πρόγραμμα άσκησης ή μαθητείας. Οι ΕΠΑ.Σ. μπορούν να ιδρύονται και να λειτουργούν υπό την εποπτεία και ευθύνη άλλων Υπουργείων. Οι απόφοιτοι των ΕΠΑ.Σ. αποκτούν επαγγελματικό πτυχίο επιπέδου 3 και εντάσσονται άμεσα στην αγορά εργασίας.

Τα μετά-δευτεροβάθμια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) προσφέρουν αρχική κατάρτιση που διαρκεί 4 εξάμηνα και συμπληρωματική κατάρτιση δύο εξαμήνων για αποφοίτους Επαγγελματικής Εκπαίδευσης ίδιας ειδικότητας. Σήμερα λειτουργούν 114 δημόσια Ι.Ε.Κ. και 53 ιδιωτικά Ι.Ε.Κ.

(ii) Κριτήρια εισαγωγής

Οι κάτοχοι Απολυτηρίου Γυμνασίου έχουν δικαίωμα εγγραφής στο Λύκειο, Γενικό ή Επαγγελματικό. Στις ΕΠΑ.Σ. μπορούν να εγγραφούν όσοι έχουν προαχθεί στη Β΄ τάξη Λυκείου. Επίσης υπάρχει δυνατότητα κινητικότητας των μαθητών μεταξύ των δύο τύπων Λυκείων στη Β΄ τάξη.

Στο Γενικό Λύκειο και στην Α' τάξη του Επαγγελματικού Λυκείου, οι μαθητές εγγράφονται στην πλησιέστερη σχολική μονάδα του τόπου διαμονής τους, ενώ από τη Β' τάξη του ΕΠΑ.Λ., καθώς και στις ΕΠΑ.Σ. επιλέγουν σχολείο με βάση τις προτιμήσεις τους σε κλάδο σπουδών.

Δυνατότητα φοίτησης στα ΙΕΚ παρέχεται στους αποφοίτους επαγγελματικών σχολών όλων των τύπων και σε απόφοιτους Γενικού Λυκείου, καθώς σε αποφοίτους Γυμνασίου για ορισμένες ειδικότητες. Η δημόσια μετα-Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση καθ' όλη τη διάρκειά της παρέχεται δωρεάν.

(iii) Εποπτεία και περιεχόμενο προγραμμάτων σπουδών

Η κατάρτιση προγραμμάτων σπουδών για τον β' κύκλο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι αρμοδιότητα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Το πρόγραμμα σπουδών του Γενικού Λυκείου περιλαμβάνει καταρχήν μαθήματα γενικής παιδείας όπως: αρχαία και νέα ελληνική γλώσσα και γραμματεία, ιστορία, θρησκευτικά, μαθηματικά, φυσικό-χημεία, βιολογία, πρώτη ξένη γλώσσα και φυσική αγωγή, καθώς και μαθήματα επιλογής και τα μαθήματα κατεύθυνσεων. Το πρόγραμμα διδασκαλίας του ΕΠΑ.Λ. περιλαμβάνει μαθήματα γενικής παιδείας, τεχνικά-επαγγελματικά και εργαστηριακές ασκήσεις. Τα ειδικά και επαγγελματικά μαθήματα ποικίλλουν ανάλογα με την κατεύθυνση σπουδών ή τον επαγγελματικό τομέα/ειδικότητα.

Το πρόγραμμα διδασκαλίας των ΕΠΑ.Σ. περιλαμβάνει μαθήματα επαγγελματικής – τεχνικής εκπαίδευσης και εργαστηριακές ασκήσεις. Στην Επαγγελματική Εκπαίδευση γενικότερα ο μέγιστος αριθμός μαθητών σε κάθε τμήμα ορίζεται στους 25.

Τα προγράμματα σπουδών των ΙΕΚ περιλαμβάνουν θεωρητικά, πρακτικά και μεικτά μαθήματα, ενώ δίνεται έμφαση σε νέες μεθόδους και δεξιότητες που διευρύνουν τις επαγγελματικές επιλογές των ενήλικων εκπαιδευομένων. Ο καθορισμός των προσφερόμενων ειδικοτήτων γίνεται με τη συνεργασία των κοινωνικών και επαγγελματικών εταίρων και βασίζεται στις γνωμοδοτήσεις των περιφερειακών Τριμερών Συμβουλευτικών Επιτροπών του Οργανισμού Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (εκπρόσωποι ΟΕΕΚ, εργοδοτών, εργαζομένων) που λαμβάνουν υπόψη τους τις τοπικές τάσεις της αγοράς εργασίας.

(iv) Αξιολόγηση και πρόοδος μαθητών

Στο Γενικό Λύκειο οι μαθητές αξιολογούνται με βάση τις επιδόσεις και τη συμμετοχή τους στην καθημερινή μαθησιακή διαδικασία, καθώς και με βάση την επίδοσή τους στις γραπτές εξετάσεις στο τέλος της σχολικής χρονιάς. Όσον αφορά την προαγωγή και την απόκτηση Απολυτηρίου τίτλου, απαιτείται μέσος όρος βαθμολογίας μεγαλύτερος του 9.5 (σε κλίμακα βαθμολογίας 0-20).

Εκτός του Απολυτηρίου Λυκείου, απαραίτητο για πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση είναι η «Βεβαίωση» που περιλαμβάνει βαθμολογικά δεδομένα σε έξι πανελλαδικά εξεταζόμενα μαθήματα γενικής παιδείας και κατεύθυνσης. Στη «Βεβαίωση» λαμβάνεται υπόψη η «προφορική» βαθμολογία της τελευταίας τάξης του Λυκείου (δηλ. αξιολόγηση σε επίπεδο σχολικής μονάδας) και η βαθμολογία των μαθημάτων που εξετάζονται γραπτώς σε εθνικό επίπεδο (κοινά θέματα για όλα τα λύκεια).

Στα ΕΠΑ.Λ. η προαγωγή και απόκτηση Απολυτηρίου ακολουθεί την ίδια φιλοσοφία με αυτή των Γενικών Λυκείων. Οι απόφοιτοι των ΕΠΑ.Λ. αποκτούν επίσης επαγγελματικό πτυχίο επιπέδου 3 με βάση εξετάσεις σε σχολικό επίπεδο μπορούν να λάβουν άδεια ασκήσεως επαγγέλματος σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Στις ΕΠΑ.Σ. οι προαγωγικές και πτυχιακές εξετάσεις διεξάγονται εντός της σχολικής μονάδας και στους απόφοιτους χορηγείται επαγγελματικό πτυχίο επιπέδου 3 που τους παρέχει τη δυνατότητα να λάβουν άδεια ασκήσεως επαγγέλματος και να εγγραφούν στα Ι.Ε.Κ.

Οι εκπαιδευόμενοι στα ΙΕΚ (μετα-Δευτεροβάθμια, μη-Ανώτατη Εκπαίδευση), αξιολογούνται κατά τη διάρκεια των σπουδών και μετά το τέλος της κατάρτισής τους. Για την προαγωγή και την απόκτηση απολυτηρίου τίτλου, τη Βεβαίωση Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΒΕΚ), απαιτείται μέσος όρος βαθμολογίας 10-20 (σε κλίμακα 0-20) ενώ η αξιολόγηση γίνεται από τους διδάσκοντες του κάθε μαθήματος. Μετά την απόκτηση της ΒΕΚ, οι απόφοιτοι των ΙΕΚ προσέρχονται σε εξετάσεις που διενεργούνται από ειδικές κεντρικές και περιφερειακές επιτροπές για την απόκτηση του Διπλώματος Επαγγελματικής Κατάρτισης επιπέδου μεταδευτεροβάθμιας επαγγελματικής κατάρτισης.

6. Ανώτατη Εκπαίδευση

(i) Δομή και Λειτουργία

Σύμφωνα με τον πρόσφατο νόμο πλαίσιο (2007), τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ) περιλαμβάνουν δύο παράλληλους τομείς:

α) τον Πανεπιστημιακό (Πανεπιστήμια, Πολυτεχνείο, Σχολή Καλών Τεχνών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο) και

β) τον Τεχνολογικό (Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα – ΤΕΙ και την Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης – ΑΣΠΑΙΤΕ).

Στον ίδιο νόμο ρυθμίζονται θέματα λειτουργίας των ΑΕΙ προς την κατεύθυνση της διευρυμένης συμμετοχής, μεγαλύτερης διαφάνειας, λογοδοσίας και ενίσχυσης της αυτοδιοίκησης των ΑΕΙ.

Με την ίδρυση του Διεθνούς Πανεπιστημίου Ελλάδας (ΔΙ.ΠΑ.Ε) επιδιώκεται η διευκόλυνση της κινητικότητας των σπουδαστών και η αύξηση του αριθμού των θέσεων στα πανεπιστήμια, ιδίως για αλλοδαπούς που ενδιαφέρονται να σπουδάσουν στην Ελλάδα. Το ΔΙ.ΠΑ.Ε θα παρέχει και τη δυνατότητα εκπαίδευσης από απόσταση.

(ii) Εισαγωγή

Δικαίωμα εισαγωγής στα ΑΕΙ έχουν όλοι οι απόφοιτοι Λυκείου (Γενικού και Επαγγελματικού).

Το σύστημα εισαγωγής στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα βασίζεται στις προγραμματισμένες διαθέσιμες θέσεις (*numerus clausus*), στις προτιμήσεις σχολών/τμημάτων από τους υποψηφίους και στον Γενικό Βαθμό Πρόσβασής τους (βλέπε 5 (iv)). Για ορισμένες Σχολές απαιτείται εξέταση σε ειδικά μαθήματα (π.χ. Σχέδιο για την Αρχιτεκτονική), ή πρακτικές δοκιμασίες.

(iii) Τίτλοι σπουδών

Η ολοκλήρωση του προγράμματος σπουδών των Σχολών των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων οδηγεί στην απόκτηση αντίστοιχου Πτυχίου, το οποίο οδηγεί στην αγορά εργασίας, καθώς και δίνει τη δυνατότητα πρόσβασης σε σπουδές του μεταπτυχιακού κύκλου: δηλαδή σε σπουδές του δεύτερου κύκλου που οδηγούν στο Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ισότιμο με πτυχίο *Master*) και του τρίτου κύκλου που οδηγούν στο Διδακτορικό Δίπλωμα.

Πρόσφατος νόμος για την διασφάλιση της ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση και το σύστημα μεταφοράς και συσώρευσης πιστωτικών μονάδων, καθορίζει το πλαίσιο των διαδικασιών και των κριτηρίων για την αξιολόγηση των τμημάτων των ΑΕΙ, καθώς και για την πιστοποίηση των σπουδών των φοιτητών. Τα μέτρα αυτά στοχεύουν στην ενίσχυση της κινητικότητας των φοιτητών και συμβάλλουν στη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης.

7. Ειδικές ανάγκες

Με τον πρόσφατο ν. 3699/2008 θεσπίζεται για πρώτη φορά ο υποχρεωτικός χαρακτήρας της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ) ως αναπόσπαστο μέρος της δωρεάν δημόσιας εκπαίδευσης και προάγεται η υποστήριξη του στόχου της συνεκπαίδευσης.

Στους μαθητές με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες παρέχεται εκπαίδευση σε γενικά σχολεία ή σε σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης (ΣΜΕΑΕ) από την προσχολική ηλικία έως την ηλικία των 23 ετών. Για τη διάγνωση και αξιολόγηση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών αρμόδια είναι κυρίως τα διεπιστημονικά Κέντρα Διαφοροδιάγνωσης, Διάγνωσης και Υποστήριξης Ειδικών Εκπαιδευτικών Αναγκών (ΚΕΔΔΥ) τα οποία εισηγούνται για το καταλληλότερο πρόγραμμα εκπαιδευτικής τους ένταξης, σχεδιάζουν το ατομικό Ειδικό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και συνεργάζονται στενά με τους εκπαιδευτικούς ΕΑΕ. Τα στελέχη των ΚΕΔΔΥ παρέχουν επίσης εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης των μαθητών, των εκπαιδευτικών και των σχολικών μονάδων.

Ανάλογα με το είδος και το βαθμό των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι μαθητές με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, μπορούν να φοιτούν κυρίως: α) στα γενικά σχολεία στη συνήθη σχολική τάξη με παράλληλη υποστήριξη από εξειδικευμένο προσωπικό ή σε ειδικά Τμήματα Ένταξης, και β) στις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης που λειτουργούν είτε αυτοτελώς είτε ως παραρτήματα σχολείων σε άλλα ιδρύματα. Οι αυτοτελείς μονάδες ειδικής αγωγής καλύπτουν την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση συμπεριλαμβανομένης του Νηπιαγωγείου και της Τεχνική-Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Σε προγράμματα Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης φοιτούσαν συνολικά 23 470 μαθητές το σχολικό έτος 2007/08, εκ των οποίων οι 16 811 σε γενικά σχολεία (τμήματα ένταξης και συνεκπαίδευση) και οι 6 659 σε σχολεία ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων και τύπων.

8. Εκπαιδευτικό προσωπικό

Οι εκπαιδευτικοί της Προσχολικής και Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης είναι απόφοιτοι τετραετούς κύκλου σπουδών Ανώτατης Εκπαίδευσης, κυρίως Πτυχιούχοι των Παιδαγωγικών Σχολών. Οι καθηγητές της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης διαθέτουν Πτυχίο Σχολής Ανώτατης Εκπαίδευσης τεταρτοετούς φοίτησης αντίστοιχης ειδικότητας με το μάθημα που διδάσκουν.

Οι εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων της δημόσιας εκπαίδευσης είναι δημόσιοι υπάλληλοι.

9. Τρέχουσες μεταρρυθμίσεις και προτεραιότητες

Οι πρόσφατες μεταρρυθμίσεις της τρέχουσας περιόδου (από 2008) αφορούν στον εκσυγχρονισμό των θεσμικών πλαισίων της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης, της έρευνας και τεχνολογίας και των μεταπτυχιακών σπουδών, καθώς και στη διευκόλυνση της πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση των κατόχων απολυτηρίου επαγγελματικού λυκείου (ΕΠΑΛ). Επίσης όσον αφορά στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, συντελεστή αποτελεί, στο πλαίσιο των ευρύτερων μεταρρυθμίσεων στον τομέα της παιδείας, και η ανταπόκριση δομών και υπηρεσιών στις ανάγκες που απορρέουν από τη *Διαδικασία της Μπολόνια*.

Επισημαίνεται η πρόσφατη (3/2009) έναρξη του διαλόγου υπό την αιγίδα του Εθνικού Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με αντικείμενο την αναβάθμιση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με προτεραιότητα στο Λύκειο και στο σχεδιασμό νέου συστήματος εισαγωγής στα πανεπιστήμια.

Το ΥΠΕΠΘ έχει προγραμματίσει για την περίοδο που ξεκινά από το 2007 έως το 2013 σειρά δράσεων, που περιγράφονται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του ΥΠΕΠΘ, και αποσκοπούν σε μια εκπαίδευση και **δια βίου μάθηση** που θα δίνει εφόδια για την ενεργό συμμετοχή στην κοινωνία, την απρόσκοπτη ένταξη στην αγορά εργασίας και που θα καταπολεμά τη σχολική διαρροή, ιδιαίτερα για τις ευπαθείς ομάδες, καθώς και θα προωθεί τη μείωση των περιφερειακών και τοπικών ανισοτήτων.

Από τις κύριες προτεραιότητες του ΥΠΕΠΘ είναι η αναβάθμιση της σχολικής / παιδευτικής διαδικασίας και η αντιμετώπιση των χρόνιων κτηριακών προβλημάτων με βάση τα *βιοκλιματικά συστήματα και τις σύγχρονες ενεργειακές πρακτικές*.

Επιγραμματικά, οι τρέχουσες πολιτικές του ΥΠΕΠΘ εδράζονται σε πέντε πυλώνες:

- Στην **ανθρωποκεντρική εκπαίδευση** στο πλαίσιο της οποίας λαμβάνονται μέτρα για τη στήριξη ή την επανένταξη ατόμων με αναπηρία και κοινωνικά ευαίσθητων ομάδων.
- Στην **περιβαλλοντική εκπαίδευση** για την αειφόρο ανάπτυξη.
- Στην **ψηφιακή σύγκλιση** (ισότητα πρόσβασης, καταπολέμηση ψηφιακού αναλφαριθμοσύ, ανάπτυξη τηλεεκπαίδευσης κτλ.)
- Στην **πολυγλωσσία** και τη γλωσσομάθεια, καθώς και στην προώθηση της ελληνοφωνίας στο εξωτερικό.
- Στη **σύνδεση της παιδείας με τον πολιτισμό** μας, ώστε να ενισχύεται και να επικαιροποιείται η πολιτισμική μας συνείδηση και παράλληλα να προωθούνται οι ολυμπιακές αξίες.

Λεπτομερέστερες πληροφορίες για τα εκπαιδευτικά συστήματα της Ευρώπης στην ιστοσελίδα του δικτύου Ευρυδίκη (http://www.eurydice.org)
--